

Erityisasiantuntija Esa-Pekka Saari

14.2.2025

Eduskunnan valtiovarainvaliokunta
Verojaosto

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tulotietojärjestelmästä annetun lain ja positiivisesta luottotietorekisteristä annetun lain 22 ja 25 §:n muuttamisesta (HE 216/2024 vp)

Esityksen tausta

Tulotietojärjestelmästä annettua lakia muutettaisiin saattamalla siinä olevat rekisterinpitäjän vastuita koskevat säännökset vastaamaan EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen vaatimuksia. Positiivisesta luottotietorekisteristä annettua lakia muutettaisiin tehtävistä muutoksista johtuen luottotietoraportilla annettavien tietojen osalta.

Hallituksen esityksen taustalla on tietosuojavaltuutetun toimiston hallituksen esityksen HE 123/2022 vp eduskuntakäsittelyn yhteydessä esittämä seikka, että tulotietojärjestelmästä annetun lain rekisterinpitäjän vastuita koskevan sääntelyratkaisun suhde tietosuoja-asetuksessa säädettyihin vaatimuksiin avattaisiin ja tarvetta lain 4 §:n muuttamiseksi arvioitaisiin.

Nykyisin Verohallinnon Tulorekisteriyksikkö (jäljempänä Tulorekisteriyksikkö) toimii tulotietojärjestelmän rekisterinpitäjänä. Tulorekisteriyksikkö ottaa vastaan ja tallettaa tulorekisteriin työnantajien ja muiden suorituksen maksajien ilmoittamat tiedot palkoista, eläkkeistä ja etuuksista sekä välittää tulorekisteriin talletettuja tietoja tiedonsaantiin oikeutetuille tiedon käyttäjille. Suoritusten maksajat puolestaan vastaavat tulorekisteriin tallettavaksi ilmoittamiensa tietojen oikeellisuudesta sekä tietojen oikaisemisesta olematta itse tulorekisterin rekisterinpitäjiä. Jos tulonsaaja vaatii suorituksen maksajan tulorekisteriin ilmoittaman virheellisen tiedon korjaamista, on korjausvaatimus tehtävä suorituksen maksajalle.

Valtiovarainministeriön yhdessä Tulorekisteriyksikön kanssa syksyllä 2022 käynnistämänsä selvityksen yhteydessä kuultiin tulorekisterin sidosryhmiä useassa eri vaiheessa muutoksista niiden toimintaan aiheutuvien heijastusvaikutusten selvittämiseksi.

Hallituksen esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä yhteistyössä Tulorekisteriyksikön kanssa. Positiivista luottotietorekisteriä koskevilta osin esitys on valmisteltu yhteistyössä oikeusministeriön kanssa.

Keskeiset ehdotukset

Tulorekisteriyksikkö olisi jatkossakin tietosuoja-asetuksen mukainen rekisterinpitäjä. Tulorekisteriyksikön rekisterinpitovastuut laajentuisivat ehdotettujen muutosten johdosta.

Lakiin lisättäisiin säännökset Tulorekisteriyksikön vastuusta tietosuoja-asetuksessa rekisterinpitäjälle säädettyjen velvollisuuksien ja rekisteröidyn oikeuksien toteuttamisessa. Lisäksi täsmennettäisiin Verohallinnon roolia tulotietojärjestelmän yhteisrekisterinpitäjänä järjestelmän teknisessä ylläpidossa.

Laista kumottaisiin säännökset, jotka koskevat suorituksen maksajien vastuuta tulorekisteriin talletettujen tietojen oikeellisuudesta, tietojen oikaisemisesta ilman aiheutonta viivytystä sekä tulonsaajan korjausvaatimuksen tekemistä suorituksen maksajalle. Jatkossa rekisterinpitäjän vastuut mainituilta osin määräytyisivät suoraan tietosuoja-asetuksen perusteella. Tulonsaajan kiistämän tiedon korjausvaatimus tehtäisiin suorituksen maksajien sijaan Tulorekisteriyksikölle.

Tulorekisteriyksikön rekisterinpitovastuiden laajentumisen vuoksi Tulorekisteriyksikölle mahdollistettaisiin uhkasakon asettaminen suorituksen maksajan lakisäänteisen ilmoitusvelvollisuuden tehosteeksi. Ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnissä Tulorekisteriyksikkö voisi velvoittaa ilmoitusvelvollisen täyttämään velvollisuutensa sakon uhalla. Uhkasakko voitaisiin erityisestä syystä kohdistaa myös ilmoitusvelvollisen palveluksessa olevaan tai muuhun, joka toimii ilmoitusvelvollisen lukuun.

Rekisteröidyn oikeutta vaatia henkilötietojen käsittelyn rajoittamista muutettaisiin siten, että tiedot voidaan luovuttaa sen estämättä, että rekisteröity kiistää tulorekisteriin talletetun tiedon paikkansapitävyyden tietosuoja-asetuksen 18 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettussa tilanteessa. Tieto kiistämisestä ja sen kohteena olevat tiedot luovutetaan tietojen käyttötarkoituksiin tiedon käyttäjille ja positiiviseen luottotietorekisteriin.

Ehdotetun pykälän perusteena on, että tiedonsaantioikeuden toteuttamiseksi tiedon käyttäjä saisi ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvat tiedot sellaisina kuin suorituksen maksaja on ne ilmoittanut, mutta yksilöidyn tiedon myös tulonsaajan tekemästä tietojen paikkansapitävyyden kiistämisestä. Tiedon käyttäjä voisi toimivaltansa puitteissa tutkia tiedot sekä huolehtia asian ratkaisemiseksi tarpeellisen selvityksen hankkimisesta. Näkökohdat eivät ole tärkeitä pelkästään tulonsaajaa itseään koskevassa päätöksenteossa, vaan tietoja käytettäisiin myös suorituksen maksajaa koskevassa päätöksenteossa usealla tulorekisterin tietoja hyödyntävällä toimialalla.

Positiivisesta luottotietorekisteristä annettua lakia muutettaisiin vastaavasti siten, että tiedot voidaan luovuttaa sen estämättä, että rekisteröity kiistää tiedon paikkansapitävyyden. Tieto rekisteröidyn tekemästä vaatimuksesta luovutetaan luotonantajille luottotietoraportilla.

Voimaantulo

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 4.1.2027. Rekisterinpitovastuiden laajentaminen edellyttää riittävää toimeenpanoaikaa Tulorekisteriyksikössä toiminnallisten muutosten toteuttamiseksi tulotietojärjestelmään.